

Eichler, Jan (2008): Mezinárodní politika II., Skalica:

Stredoeurópska vysoká škola v Skalici, 240 s.,

ISBN 978-80-969700-8-7

Pavel Kopecký

Summary

The work by Jan Eichler, an expert on the theory of international security, lucidly as well as critically deals with the basic terms and methodology of the subject area along with the history of modern local wars, the structures and development of global terrorism and the like.

Keywords: International relations, global terrorism, modern local wars, unilateralism

Analýza moderní mezinárodní politiky náleží k ožehavým tématům, ježto přirozeně úzce souvisí s legalitou a legitimitou stávajících režimů či jednotlivých aktérů. Kupříkladu průběh napadení Jugoslávie roku 1999, nezákonné odtržení Kosova a Metochije od Bělehradu zůstalo mementem pošlapání všeobecně uznávaných norem (super)velmocemi, jakož i připomínkou válečné zločinnosti vysokých funkcionářů západního světa typu Javiera Solany. – Bohužel v českém nivó, kde byla za minulého režimu náklonnost vůči komunistickému hnutí nehraná, paralelně poměrně dogmatická, existuje v části politické, akademické a mediální obce svým založením bolševicky nenávislná, byť přísně protikomunistická, dokonce protilevicová tendence, spojená jako siamské dvojče „základními tělesnými funkcemi“ s adorací politiků nebo institucí zvítězivších ve studené válce. Pokračováním této nadobyčej nesebevědomé politiky bezvýhradně obdivující například prezidenta Reagana, případně jemu mentálně nesmírně podobného Bushe juniora, se stal fakt ztížená kritika bushismu. Zopakovala se tudíž situace perestrojky, kdy kritika předáků Sovětského svazu řadovějšími občany daleko předbíhala „mírný a zdvořilý“ nesouhlas obyvatel ČSSR.

Laciným, doposud populárním otloukánkem stejného druhu lidí se stal George W. Bush – Noamem Chomskym dávno odvážně titulovaný Bush II. – až když neúspěšný prezident vstoupil do pomyslné mocenské etapy „chromé kachny“. Tento konjunkturalismus

ovšem nepozorujeme u Jana Eichlera (nar. 1952). Znamé autority teorie mezinárodních vztahů, a to nejméně v celém československého kontextu. Hlavním odborným zájmem tradičního odpůrce zmíněné militaristické agresivní podoby moci jsou bezpečnostní studia, jimž věnoval řadu knih, studií, popularizačních článků, výstupů v médiích etc. Kromě toho pedagogicky působí na VŠE v Praze, což doplňuje spoluzajištěním činnosti Stredoeurópské vysoké školy v Skalici.

Právě nakladatelská aktivita privátního západoslovenského pracoviště mu poskytla příležitost k dalšímu oborovému výstupu. Dvoudílné, obsahově nadstandardní příručky Mezinárodní politika, jejíž dvě části vyšly s ročním odstupem (2007, 2008). Zatímco první díl obsahuje přehled základních pojmů a metodologických kategorií – ale rovněž rozbor studené války anebo poslední kapitolou nástin globalizace z pohledu sekuritizace – druhý postihuje výhradně soudobé dějiny internacionálních vztahů. Této publikaci, dobou vydání též logicky bližší, uchopující vývoj od roku 1990, se budeme v recenzi věnovat především.

Ač to může na první pohled budít dojem, jako by Mezinárodní politika (II.) nebyla než učebním textem pro v Záhoří (Záhorie) vyučovaný obor mezinárodní vztahy, jenž dostal pojmenování dle mnohaletého periodika Ústavu mezinárodních vztahů při MZV ČR, kde autor badatelsky působí, není tomu tak. Přestože samozřejmě primárně za tím účelem vznikl a je využíván, nese rysy přesahu. Vedle pouhého vršení fakt, standardního při obdobných příležitostech, nalezneme mnohost zajímavých, ba originálních postřehů. Silnou stránkou, přidanou hodnotou, se stal nadhled, co potvrzuje bohaté zkušenosti studijní, výukové, leč hlavně osobní. Neboť přední znalec strávil léta zaměstnáním spojeným s diplomatickou službou Československa.

V práci lze snadno postřehnout sympatické postoje tradičního kritika politiky dělící striktně poměry na „my“ a „oni“, založené na americkém unilateralismu. V druhé části Mezinárodní politiky se setkáme se třemi fundamentálními kapitolami: „Války v 90. letech 20. století“, „Globální terorismus“, „Války po nástupu globálního terorismu“, následně se shrnující statí „Války a terorismus na počátku 21. století“. Obrazové přílohy tezoovitě, kombinací ikonografickou a textovou rekapitulují (způsobem poněkud málo šťastným, což objasníme dále) operace „Desert Storm“, „Allied Force“, „Enduring Freedom“ a „Iraqi Freedom“. Do páru kategorií, dle desetiletí, je rozděluje svou povahou odlišná, obecnější informační sestava „Globální terorismus“.

Celou dvojjedinnou publikací se táhne červená nit humanistického, lépe řečeno plastičtějšího postoje k pnutím mezi národními státy, nadnárodními organizacemi (včetně těch subverzivních), nadregionálními firmami apod. Jasně převládá racionální sklon k odmítání výhradně silových řešení. K bazálním kvalitám na vědeckou disciplínu neobvykle slohového materiálu dále náleží skutečné rozborů nadužívaného, proto většinou degenerovaného pojmu terorismus a postižení relativně málo známých, nebo nepřehledných místních válek. Konfliktů na Balkáně do nekonečna se drolícím, na ostrově Cejlon, kde teprve nedávno přemohly vládní síly tamilské separatisty, tudíž nejtěžší boj, o duši diskriminovaných, teprve nadchází, na energeticky bohatém Blízkém východě, v černé Africe zatížené kolonialistickou tradicí, novokolonialistickou přítomností a obrovskými mezikmenovými masakry (Hutové versus Tutsiové ve Rwandě a okolí). Základní údaje doplňované analýzami dotvářejí didakticky vhodné náměty k zamyšlení. Za mnoho desítek uveďme dva, jež veřejně pravidelně neslycháme: „Jaká je motivace iráckých vzbouřenců?“, „Čím se terorismus odlišuje od gerilových jednotek?“

Samozřejmě, text, což bylo už naznačeno, obsahuje některé nedostatky. Většinou zbytečné, nestvořené odborníkovou neznalostí. Zbytečným pokleskem je proto absence jazykové a tiskové korektury. Některá faktická čísla, například ohledně obětí občanské války v Iráku, jsou autorem brána s až sebeobranným, „konzervativním“ odhadem. Diskutabilním zůstává veliké množství dodatků, jež jsou nepřehlédnutelnou obdobou vyučovacích průsvitek, materiálem neúsporně rozmístěným, navíc s neujednoceným jazykem (náhodně se střídá čeština s angličtinou). Buďme konkrétní. Převedení do číslování stran tvoří jádro textu, včetně obsahu prostor stránek 3 až 142, zatímco přílohy jsou rozloženy mezi stranami 143. a 237. Autorská klávesnice pravděpodobně stanula ve vleku požadavků nedávno zorganizovaných oborů, neboť náklad 300 kusů odpovídá nejspíše bibliofilům, pravděpodobněji skriptům, jakých nalezneme v univerzitních prodejnách přešl. To si páně Eichlerova Mezinárodní politika rozhodně nezaslouží.

Další, mohutnější vydání, zbavené hlavně technických lapsů, prospěje. Nicméně doporučit jej posluchačům, jež teprve hledají – bombardování propagandou či zjednodušování sdělovacích prostředků – vlastní postoje k (zahraničnímu) politickému dění, možno s klidným svědomím již teď. Náramnou pomůckou se může stát též mladým, začínajícím pedagogům. Přitom nikolivěk bezpodmínečně univerzitního školství.